

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
Кафедра історії та філософії ННПП

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор НАВС
полковник поліції

Станіслав ГУСАРЄВ

19. 12. 2024

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ІСТОРІЯ СУДОВИХ ТА ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ

Статус дисципліни	вибіркова
Рівень вищої освіти	перший
Ступінь вищої освіти	бакалавр
Форми здобуття вищої освіти	денна, заочна
Мова викладання	українська
Форма підсумкового контролю	залік

Розробники:

Олена ШКУРАТЕНКО – завідувач кафедри історії та філософії ННІПП, кандидат юридичних наук, доцент;

Володимир ЩЕРБАТЮК – професор кафедри історії та філософії ННІПП, доктор історичних наук, професор;

Дмитро КУРАС – доцент кафедри історії та філософії ННІПП, кандидат історичних наук, доцент;

Марина ДЗЮБА – викладач кафедри історії та філософії ННІПП, магістр права.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри історії держави та права протокол від 05 грудня 2024 року № 7

Завідувач кафедри історії держави та права

Олена ШКУРАТЕНКО

Схвалено науково-методичною радою НАВС

Протокол від 19.12.2024 року № 11

Голова науково-методичної ради

Станіслав ГУСАРЄВ

Результати перегляду робочої програми навчальної дисципліни

Робоча програма переглянута на 20___/20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол засідання кафедри від
_____ 202__ № _____

Завідувач кафедри

протокол науково-методичної ради від
_____ 202__ № _____

Голова НМР

Робоча програма переглянута на 20___/20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол засідання кафедри від
_____ 202__ № _____

Завідувач кафедри

протокол науково-методичної ради від
_____ 202__ № _____

Голова НМР

1. Загальні відомості про навчальну дисципліну

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія судових і правоохоронних органів» підготовлена згідно освітньої програми «Правоохоронна діяльність» для здобувачів ступеня вищої освіти «бакалавр» за спеціальністю «Правоохоронна діяльність» (262).

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Історія судових та правоохоронних органів» є виникнення, розвиток та еволюція судових та правоохоронних органів як важливої складової державно-правового устрою країн світу відповідно до конкретно-історичних умов та хронологічної послідовності.

Метою викладання навчальної дисципліни «Історія судових та правоохоронних органів» є формування науково-юридичного світогляду та мислення, необхідних для вивчення та застосування права, кращого пізнання сутності, структури, функцій, основних напрямів діяльності та соціального призначення судових і правоохоронних органів, перспектив і можливостей їхнього розвитку.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Історія судових та правоохоронних органів України» є формування:

- системи фактологічних знань щодо основних етапів і тенденцій розвитку судових та правоохоронних держав світу від найдавніших часів до сьогодення;
- системи фактологічних знань щодо розуміння напрямів і тенденцій розвитку судових та правоохоронних органів на території сучасної України від найдавніших часів до сьогодення в контексті аналогічних процесів в Європі та світі;
- усвідомлення розвитку держави та права на території України як складової історичного, політичного та культурного розвитку європейської цивілізації;
- навичок роботи з нормативно-правовими актами, які регламентували статус і функціонування судових та правоохоронних органів на різних історичних етапах;
- навичок аналізу державно-правових явищ, подій та виявленні їх причинно-наслідкових зв'язків;
- патріотичних переконань та морально-етичних цінностей;
- високого рівня професійної правосвідомості та правової культури.

Пререквізити: «Теорія держави і права», «Історія держави та права».

Постреквізити: «Судові та правоохоронні органи України», «Політологія», галузеві юридичні дисципліни.

Компетентності та програмні результати навчання відповідно до освітньої програми ступеня вищої освіти бакалавр:

Загальні компетентності:

ЗК1 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК13 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 16 Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

ФК 2 Здатність розуміти ретроспективи формування правових та державних інститутів у контексті їх впливу на сучасну правову систему.

ФК 13 Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.

ФК 16 Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

Знання, уміння, навички.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Історія держави та права» здобувач вищої освіти повинен знати:

- загальні закономірності державно-правового розвитку основних країн Європи, світу та України;

Програмні результати навчання:

РН1 Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин.

РН 3 Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.

РН18 Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.

- особливості процесів формування і розвитку систем органів судової влади як країн світу, так і України;
- процеси становлення та еволюції правоохоронних систем провідних країн світу та України;
- нормативно-правові акти, які у різні періоди регламентували утворення або видозміну судових та правоохоронних органів країн світу та України;
- історико-правові джерела та дослідницьку літературу, в яких міститься інформація про розвиток судових та правоохоронних органів.

Здобувач вищої освіти повинен **уміти**:

- аналізувати державно-правові явища, а також джерела права і практику їх застосування;
- давати наукове тлумачення основним науковим поняттям та категоріям історико-правового характеру;
- правильно оцінювати реформи державного апарату, розуміти їхні причини, наслідки, ефективність;
- самостійно пояснювати найважливіші державно-правові процеси в світі, відстоювати свою позицію публічно;
- в усному та письмовому вигляді логічно висловлювати або оформлювати власні думки стосовно оцінки історико-правових явищ та процесів.
- застосовувати набуті знання в повсякденній діяльності, для орієнтації в суспільно-політичному житті, оцінки суспільних явищ і подій.

Мати навички:

- роботи з джерелами та навчально-методичною літературою, узагальнення матеріалів юридичної та іншої соціальної практики, конкретних емпіричних даних;
- фахово тлумачити нормативний зміст положень історично важливих нормативних актів
- застосування наукових методів пізнання.

2. Структура навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни			
	денна форма здобуття вищої освіти		заочна форма здобуття вищої освіти	
	ксф		ксф	
Кількість кредитів ECTS – 4	Рік підготовки:			
	1-й		1-й	
	Семестр			
	1-й	2-й	1-й	2-й
Загальна кількість годин – 120	Лекції			
	–	14 год.	–	6 год.
	Семінари			
	–	50 год.	–	6 год.
	Практичні			
	–	–	–	–
	Самостійна робота			
	–	56 год.		108 год.
	Вид контролю:			
–	залік	–	залік	

3. Тематичний план

Назви розділів і тем	Кількість годин												
	Всього	денна форма					Всього	заочна форма					
		у тому числі						у тому числі					
		Л.	Сем.	Пр	Інд.	С.р.		Л.	Сем.	Пр	Інд.	С.р.	
Тема 1. Історія судових та правоохоронних органів як навчальна дисципліна. Предмет і завдання, періодизація.		2	2			4	8	2					6
Тема 2. Витоки формування судових та правоохоронних систем: суд і правопорядок у стародавніх державах та у добу Античності.			4			4	8						8

Тема 3. Судова система і правоохоронна діяльність у ранньофеодальній Європі.		2	2			4	8					8
Тема 4. Суд і правоохоронна діяльність за княжої доби.			4			4	8		2			6
Тема 5. Еволюція судових і правоохоронних систем у країнах Європи (XIII-XVII ст.)		2	4			4	8					8
Тема 6. Судова і правоохоронна системи на території України у складі Великого князівства Литовського, Польщі та Речі Посполитої.			2			4	8					8
Тема 7. Становлення буржуазного судочинства та впровадження нових підходів до правоохоронної діяльності у Європі модерної доби.		2	4			4	8	2				6
Тема 8. Судові органи і правоохоронна діяльність у Запорозькій Січі.			2			4	8					8
Тема 9. Судові і правоохоронні органи Української гетьманської держави (Війська Запорозького) (середина XVII – кінець XVIII століть).			4			4	8		2			6

Тема 10. Основні напрями еволюції судових і правоохоронних систем Європи і США у XIX – XX століттях.		2	4			4	8					8
Тема 11. Судові і правоохоронні органи на території України у складі Російської, Австрійської та Австро-Угорської імперій (кінець XVIII – початок XX століть).			4			4	8					8
Тема 12. Судова система та органи правопорядку доби Української національної революції 1917 – 1921 років.		2	4			2	8	2				6
Тема 13. Судові та правоохоронні органи УСРР (УРСР).			4			4	8					8
Тема 14. Сучасні тенденції розвитку судових і правоохоронних систем провідних країн світу.		2	4			2	8	2				6
Тема 15. Судові та правоохоронні органи незалежної України: шляхи впровадження європейських та світових стандартів			2			4	8					8
Форма контролю: залік												
Усього годин:	120	14	50			56	120	6	6			108

4. Плани семінарських занять

Форма здобуття вищої освіти:

денна, заочна

Фінансування:

за кошти фізичних та юридичних осіб

Тема 1. Історія судових та правоохоронних органів як навчальна дисципліна. Предмет і завдання, періодизація. (2 год.)

Навчальні питання:

1. Предмет, методи і структура навчальної дисципліни «Історія судових та правоохоронних органів».
2. Періодизація та джерела вивчення навчальної дисципліни «Історія судових та правоохоронних органів».
3. Місце навчальної дисципліни «Історія судових та правоохоронних органів» в системі юридичних дисциплін.

Тема 2. Витоки формування судових та правоохоронних систем: суд і правопорядок у стародавніх державах та у добу Античності. (4 год.)

Заняття 2.1. Навчальні питання:

1. Суд і судочинство у Стародавньому Єгипті. Правоохоронна діяльність у Стародавньому Єгипті.
2. Судова система Вавилону. Судочинство за законами царя Хаммурапі. Правоохоронна діяльність у Вавилоні.
3. Судова система Стародавньої Індії. Судочинство за законами Ману. Правоохоронна діяльність у Стародавній Індії.

Заняття 2.2. Навчальні питання:

1. Еволюція органів судової влади в Афінському полісі.
2. Організація судового процесу в Афінах: його характер, стадії, права та обов'язки сторін. Правоохоронна діяльність в Афінському полісі.
3. Організація та структура судових інстанцій у Стародавньому Римі (відповідно до етапів розвитку Римської держави).
4. Еволюція судочинства у Стародавньому Римі.
5. Органи правопорядку у Стародавньому Римі.

Тема 3. Судова система і правоохоронна діяльність у ранньофеодальній Європі. (2 год.)

Навчальні питання:

1. Загальні особливості становлення держави та права у ранньофеодальних державах Європи.
2. Органи судової влади та особливості судового процесу у Візантійській імперії.

3. Органи судової влади у франкському королівстві. Судовий процес за «Салічною правдою».

4. Особливості становлення органів судової влади у державах Європи IX-XII століть: Франція, Англія, Німеччина.

5. Правоохоронна діяльність у ранньофеодальних державах: загальні характерні риси.

Тема 4. Суд і правоохоронна діяльність за княжої доби. (4 год.)

Заняття 4.1. Навчальні питання:

1. Органи судової влади Русі за десятково-сотенної системи організації державної влади: їхня структура, повноваження та юрисдикція.

2. Органи судової влади Русі за двірцево-вотчинної системи організації державної влади: їхня структура, повноваження та юрисдикція.

3. Судочинство за «Руською правдою»: характер, стадії та учасники судового процесу.

Заняття 4.2. Навчальні питання:

1. Злочини та покарання за «Руською правдою».

2. Судові органи в системі органів державної влади Галицько-Волинського князівства.

3. Правоохоронна діяльність за княжої доби: функції та повноваження посадових осіб та органів влади щодо дотримання законності та правопорядку.

Тема 5. Еволюція судових і правоохоронних систем у країнах Європи (XIII-XVII ст.) (4 год.)

Заняття 5.1. Навчальні питання:

1. Характерні риси розвитку держави та права європейських країн у добу Середньовіччя.

2. Еволюція органів судової влади у середньовічній Франції. Організація судового процесу.

3. Еволюція органів судової влади у середньовічній Англії. Організація судового процесу.

Заняття 5.2. Навчальні питання:

1. Еволюція органів судової влади у середньовічній Німеччині. Судовий процес за «Кароліною».

2. Правоохоронні органи та правоохоронна діяльність у країнах Європи доби Середньовіччя.

3. Створення та основні напрями діяльності Священної інквізиції.

Тема 6. Судова і правоохоронна системи на території України у складі Великого князівства Литовського, Польщі та Речі Посполитої. (2 год.)

Навчальні питання:

1. Становлення та розвиток органів судової влади у Великому князівстві Литовському.
2. Судочинство за «Литовськими статутами».
3. Правоохоронна діяльність у Великому князівстві Литовському.
4. Еволюція органів судової влади у Польщі та Речі Посполитій.
5. Правоохоронна діяльність у Польщі та Речі Посполитої.

Тема 7. Становлення буржуазного судочинства та впровадження нових підходів до правоохоронної діяльності у Європі модерної доби. (4 год.)

Заняття 7.1. Навчальні питання:

1. Характерні риси розвитку держави та права європейських країн у модерну добу.
2. Судова система Англії за умов формування та встановлення буржуазної держави (друга половина XVII – XVIII ст.) Особливості організації судового процесу.
3. Судова система Франції за умов формування та встановлення буржуазної держави (друга половина XVIII ст.) Особливості організації судового процесу.

Заняття 7.2. Навчальні питання:

1. Особливості формування судової системи США у період становлення національної державності (остання чверть XVIII ст.) Основні риси системи судочинства у США даного періоду.
2. Загальна характеристика тенденцій розвитку судової системи у Німеччині у XVII – XVIII ст.
3. Становлення органів поліції а також інших органів правопорядку у країнах Європи та США у XVII – XVIII ст.

Тема 8. Судові органи і правоохоронна діяльність у Запорозькій Січі. (2 год.)

Навчальні питання:

1. Структура органів судової влади Запорозької Січі: їхня ієрархія, повноваження та юрисдикція.
2. Особливості організації судового процесу у Запорозькій Січі.
3. Правоохоронна діяльність у Запорозькій Січі.

Тема 9. Судові і правоохоронні органи Української гетьманської держави (Війська Запорозького) (середина XVII – кінець XVIII століть). (4 год.)

Заняття 9.1. Навчальні питання:

1. Структура органів судової влади Війська Запорозького у другій половині XVII ст.: їхня ієрархія, повноваження та юрисдикція.
2. Судочинство в Українській гетьманській державі відповідно до джерел козацького права (друга половина XVII ст.)
3. Правоохоронна діяльність в Українській гетьманській державі відповідно до джерел козацького права (друга половина XVII ст.)

Заняття 9.2. Навчальні питання:

1. Зміни у системі органів судової влади Української гетьманської держави після її окупації московією та включення до складу московщини (кінець XVII – XVIII ст.)
2. Судова реформа гетьмана К. Розумовського.
3. Зміни у судочинстві Української гетьманської держави після її включення до складу московії.
4. Правоохоронні органи на території України наприкінці XVII – XVIII ст.

Тема 10. Основні напрями еволюції судових і правоохоронних систем Європи і США у XIX – XX століттях. (4 год.)

Заняття 10.1. Навчальні питання:

1. Еволюція судової системи Франції у XIX та першій половині XX ст. Розвиток судочинства.
2. Еволюція правоохоронної системи Франції у XIX та першій половині XX ст.
3. Еволюція судової системи Великобританії у XIX та першій половині XX ст. Розвиток судочинства.
4. Еволюція правоохоронної системи Великобританії у XIX та першій половині XX ст.

Заняття 10.2. Навчальні питання:

1. Еволюція судової системи США у XIX та першій половині XX ст. Розвиток судочинства.
2. Еволюція правоохоронної системи США у XIX та першій половині XX ст.
3. Еволюція судової системи Німеччини у XIX та першій половині XX ст. Розвиток судочинства.
4. Еволюція правоохоронної системи Німеччини у XIX та першій половині XX ст.

Тема 11. Судові і правоохоронні органи на території України у складі Російської, Австрійської та Австро-Угорської імперій (кінець XVIII – початок XX століть). (4 год.)

Заняття 11.1. Навчальні питання:

1. Імплементация судових і правоохоронних структур України у державну та правову систему російської імперії після остаточної ліквідації автономії гетьманської держави (кінець XVIII ст. – перша половина XIX ст.)
2. Судова реформа 1864 р. в російській імперії та особливості її проведення в Україні. Організація судоустрою та судочинства відповідно до положень реформи.
3. Розвиток системи правоохоронних органів в українських губерніях російської імперії у XIX – початку XX століть.

Заняття 11.2. Навчальні питання:

1. Структура органів судової влади в українських землях у складі Австрійської імперії наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст.
2. Зміни у системі судових органів та судочинстві в українських землях у складі Австрійської та Австро-Угорській імперій у другій половині XIX – початку XX століть.
3. Розвиток системи правоохоронних органів в Австрійській та Австро-Угорській імперіях наприкінці XVIII – початку XX століть.

Тема 12. Судова система та органи правопорядку доби Української національної революції 1917 – 1921 років. (4 год.)

Заняття 12.1. Навчальні питання:

1. Формування національної судової системи за доби Української Центральної Ради.
2. Формування правоохоронної системи в Україні за доби Української Центральної Ради.
3. Судова система Української держави гетьмана П. Скоропадського.
4. Правоохоронна система Української держави гетьмана П. Скоропадського.

Заняття 12.2. Навчальні питання:

1. Особливості реорганізації судової системи Другої УНР (за доби Директорії).
2. Правоохоронна система в Україні за доби Директорії.
3. Структура органів судової влади та правоохоронної системи ЗУНР.

Тема 13. Судові та правоохоронні органи УСРР (УРСР). (4 год.)

Заняття 13.1. Навчальні питання:

1. Процес становлення радянської судової системи та органів охорони правопорядку під час утвердження радянської влади (1918-1921 роки). Особливості здійснення правосуддя.

2. Зміни у структурі органів судової влади та правоохоронної системи у 20-х роках. Кодифікація кримінального та кримінально-процесуального законодавства 1922 р. та зміни у праводіяльності правоохоронних органів.

3. Структурні зміни у судових і правоохоронних органах у 30-х роках та остаточне їхнє перетворення у каральний механізм радянської тоталітарної системи.

Заняття 13.2. Навчальні питання:

1. Особливості функціонування судової та правоохоронної систем у роки Другої світової війни.

2. Реформування судової та правоохоронної систем під час процесів десталінізації та часткової демократизації в СРСР.

3. Судова та правоохоронна системи в УРСР у 1970 – 1980-х роках. Перші спроби реформування правоохоронної системи. Закон «Про міліцію» 1990р.

Тема 14. Сучасні тенденції розвитку судових і правоохоронних систем провідних країн світу. (4 год.)

Заняття 14.1. Навчальні питання:

1. Судова система Франції у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст. Розвиток судочинства.

2. Правоохоронна система Франції у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.

3. Судова система Великобританії у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст. Розвиток судочинства.

4. Правоохоронна система Великобританії у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.

Заняття 14.2. Навчальні питання:

1. Судова система США у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст. Розвиток судочинства.

2. Правоохоронна система США у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.

3. Судова система Німеччини у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст. Розвиток судочинства.

4. Правоохоронна система Німеччини у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.

Тема 15. Судові та правоохоронні органи незалежної України: шляхи впровадження європейських та світових стандартів. (2 год.)

Навчальні питання:

1. Становище судових і правоохоронних органів України наприкінці 80 – на початку 90-х років ХХ ст.

2. Основні етапи реформування правоохоронної системи в незалежній Україні. Боротьба з корупцією.

3. Еволюція судової системи в незалежній Україні. Основні напрями впровадження принципу верховенства права та забезпечення імплементації міжнародних стандартів судочинства.

4. Зміни у діяльності правоохоронних органів України після початку російської агресії у 2014 році. Особливості роботи правоохоронних структур в зоні АТО (ООС).

5. Основні напрями діяльності правоохоронних органів після початку повномасштабної війни росії проти України. Участь працівників правоохоронних органів у боротьбі по обороні та звільненню територій України від російських загарбників.

5. Завдання для самостійної роботи

Тема 1. Історія судових та правоохоронних органів як навчальна дисципліна. Предмет і завдання, періодизація.

1. Визначте і поясніть зміст та взаємозв'язок завдань, які ставляться перед вивченням навчальної дисципліни «Історії судових та правоохоронних органів».

2. Обґрунтуйте власну точку зору щодо місця дисципліни «Історія судових та правоохоронних органів» в системі інших навчальних юридичних дисциплін.

3. Розробіть таблицю, яка демонструє різні види джерел навчальної дисципліни «Історія судових та правоохоронних органів» та наводить відповідні приклади.

4. Підготуйте презентацію, яка демонструє одну з наявних наукових концепцій щодо періодизації фактологічного матеріалу навчальної дисципліни «Історія судових та правоохоронних органів».

Тема 2. Витоки формування судових та правоохоронних систем: суд і правопорядок у стародавніх державах та у добу Античності.

1. Надайте визначення характерних особливостей, спільних для судоустрою та судочинства держав Стародавнього Сходу.

2. Обґрунтуйте власну позицію щодо відмінностей у засадничих основах судочинства між Вавилоном та Стародавньою Індією.

3. Розробіть порівняльну таблицю, яка демонструє структуру судових органів Стародавнього Єгипту та Вавилону.

4. Розробіть порівняльну таблицю, яка демонструє систему посадових осіб та органів влади Афінського полісу та Римської республіки, які виконували правоохоронні функції.

5. Підготуйте презентацію, яка висвітлює передумови, цілі та основні положення судової реформи в Афінському полісі, проведеної за правління Солона.

6. Підготуйте презентацію, яка демонструє еволюцію структури органів судової влади Стародавнього Риму, відповідно до етапів розвитку держави.

Тема 3. Судова система і правоохоронна діяльність у ранньофеодальній Європі.

1. Визначте і дайте пояснення загальним особливостям розвитку правової та судової систем у ранньому середньовіччі Європи.
2. Надайте роз'яснення як принцип «кулачного права» міг застосовуватися у судовій практиці даного періоду.
3. Підготуйте презентацію, яка розкриває особливості кримінального процесу за «Салічною правдою».
4. Розробіть таблицю, яка демонструє рецепцію норм і принципів римського права до «Салічної правди».

Тема 4. Суд і правоохоронна діяльність за княжої доби.

1. Обґрунтуйте власну точку зору щодо відмінностей між структурою органів судової влади при десятиково-сотенній та двірцево-вотчинній системах організації державної влади.
2. Підготуйте огляд наукової літератури щодо вирішення проблеми наявності вічового суду як окремої судової інстанції за княжої доби.
3. Визначте і поясніть основні особливості здійснення правосуддя у Галицько-Волинській державі.
4. Розробіть таблицю, яка демонструє співвідношення: «вид злочину–склад злочину–вид покарання» відповідно до норм «Руської правди».
5. Підготуйте презентацію, яка розкриває структуру та повноваження інстанцій церковного суду за княжої доби.
6. Підготуйте презентацію, яка демонструє функції та повноваження посадових осіб та органів влади, до чийх обов'язків входило виконання правоохоронних функцій.

Тема 5. Еволюція судових і правоохоронних систем у країнах Європи (XIII-XVII ст.)

1. Визначте та дайте пояснення загальним особливостям розвитку права та судочинства у добу середньовічної Європи.
2. Надайте обґрунтоване пояснення співвідношення повноважень короля та Паризького парламенту.
3. Визначте та поясніть передумови проведення судової реформи Генріха II в Англії.
4. Розробіть таблицю, яка демонструє систему «доброчесних» і «недоброчесних» доказів згідно нормам «Кароліни».
5. Розробіть порівняльну таблицю, яка демонструє формування правоохоронних органів у різних країнах Європи.
6. Підготуйте презентацію, яка розкриває особливості функціонування судової системи у Німеччині даного періоду.

Тема 6. Судова і правоохоронна системи на території України у складі Великого князівства Литовського, Польщі та Речі Посполитої.

1. Визначте і поясніть особливості судочинства в українських містах з магдебурзьким правом.
2. Обґрунтуйте власну позицію щодо компетенції возного у судоустрої Великого князівства Литовського.
3. Підготуйте презентацію, яка демонструє структуру та повноваження правоохоронних органів в українських містах з магдебурзьким правом.
4. Розробіть порівняльну таблицю щодо основних положень судочинства відповідно до трьох Литовських Статутів.

Тема 7. Становлення буржуазного судочинства та впровадження нових підходів до правоохоронної діяльності у Європі модерної доби.

1. Визначте і поясніть загальні особливості буржуазного судочинства.
2. Визначте які норми буржуазного судочинства впроваджуються у практику після перемоги революції у Франції.
3. Поясніть як положення «Декларації прав людини та громадянина» співвідносяться із впровадженням практики терору у Франції доби буржуазної революції.
4. Надайте обґрунтоване пояснення тому, що після буржуазної революції в Англії не відбулося суттєвих змін у системі судоустрою та судочинства.
5. Розробіть порівняльну таблицю, яка демонструє співвідношення повноважень федеральних судових органів США та судів штатів (остання чверть XVIII ст.)
6. Підготуйте презентацію, яка розкриває структуру та повноваження правоохоронних органів Франції другої половини XVIII ст.

Тема 8. Судові органи і правоохоронна діяльність у Запорозькій Січі.

1. Надайте обґрунтоване пояснення чому Запорозька Січ вважається протодержавним утворенням.
2. Підготуйте огляд наукової літератури щодо проблеми функцій та повноважень військового судді та співвідношення із судовими повноваженнями кошового отамана.
3. Розробіть таблицю, яка демонструє ієрархію та повноваження судових інстанцій Запорозької Січі.
4. Підготуйте презентацію, яка розкриває здійснення правоохоронної діяльності в Запорозькій Січі.

Тема 9. Судові і правоохоронні органи Української гетьманської держави (Війська Запорозького) (середина XVII – кінець XVIII століть).

1. Визначте і поясніть які норми буржуазного судочинства впроваджуються у судову практику Української гетьманської держави.
2. Надайте пояснення, чому можна стверджувати про появу адвокатської діяльності у судовій практиці Української гетьманської держави.
3. Надайте обґрунтоване пояснення передумов проведення судової реформи гетьманом К. Розумовським (1760–1763 рр.)
4. Підготуйте презентацію, яка демонструє вплив європейської правової традиції на розвиток судочинства в Україні у XVII–XVIII ст.
5. Підготуйте презентацію, яка розкриває місце сторожової і розвідувальної служби козацької держави у правоохоронній діяльності.
6. Підготуйте презентацію «Права за якими судиться малоросійський народ» в процесі систематизації права Української гетьманської держави XVIII ст.»

Тема 10. Основні напрями еволюції судових і правоохоронних систем Європи і США у XIX – XX століттях.

1. Визначте, які обмеження накладалися на незалежність суддів у Франції на початку XIX ст.
2. Обґрунтуйте чому можна говорити про виділення адміністративної юстиції як окремої гілки судової системи Франції у XIX ст.
3. Створіть хронологічну таблицю судових реформ, які проводилися у Великобританії протягом XIX – першої половини XX ст.
4. Обґрунтуйте власну точку зору щодо такої специфічної форми стихійної юстиції як «суд Лінча» у США.
5. Розробіть таблицю, яка демонструє еволюцію співвідношення повноважень федеральної юстиції та юстиції штатів у США (XIX – перша половина XX ст.)
6. Підготуйте презентацію, яка розкриває розвиток структури та повноважень правоохоронних органів Німеччини у XX ст.

Тема 11. Судові і правоохоронні органи на території України у складі Російської, Австрійської та Австро-Угорської імперій (кінець XVIII – початок XX століть).

1. Визначте та поясніть передумови судової реформи 1864 р. в російській імперії.
2. Підготуйте огляд наукової літератури щодо питання еволюції повноважень III відділення Імператорської канцелярії в російській імперії.
3. Підготуйте презентацію, яка демонструє систему судоустрою в українських землях відповідно до судової реформи в Австро-Угорщині 1895–1896 років.
4. Розробіть таблицю, яка розкриває систему джерел кримінального права в підросійській Україні на початку XIX ст.

5. Підготуйте презентацію, яка розкриває створення, структуру та функції жандармерії в російській імперії у XIX – на початку XX ст.

Тема 12. Судова система та органи правопорядку доби Української національної революції 1917 – 1921 років.

1. Визначте етапи формування судової системи в Україні за доби Центральної Ради.

2. Надайте характеристику положенням Конституції УНР, які визначали побудову судової системи.

3. Визначте структуру та повноваження судових інстанцій ЗУНР.

4. Підготуйте презентацію на тему «Утворення та діяльність Вільного козацтва (1917–1918 рр.)»

5. Підготуйте презентацію, яка висвітлює організаційно-правові засади діяльності Державної варти за часів правління гетьмана П. Скоропадського.

Тема 13. Судові та правоохоронні органи УСРР (УРСР).

1. Обґрунтуйте власну позицію щодо політики «червоного терору», оголошеної більшовиками у 1919 р.

2. Визначте основні напрями та методи діяльності надзвичайних комісій в Україні.

3. Дайте пояснення термінам «трійки» і «двійки» відносно до органів позасудової юстиції в СРСР.

4. Розробіть хронологічну таблицю проведення судових реформ у радянській державі (СРСР).

5. Підготуйте презентацію, яка демонструє основні напрями реформування правоохоронної системи в СРСР під час правління М. Хрущова.

Тема 14. Сучасні тенденції розвитку судових і правоохоронних систем провідних країн світу.

1. Визначте та надайте пояснення основним тенденціям у розвитку судових систем провідних країн світу.

2. Надайте характеристику положенням судової реформи 1981 р. у Великобританії.

3. Обґрунтуйте власну точку зору щодо ролі судової влади США у реалізації принципу «стримування та противаг».

4. Підготуйте презентацію, яка розкриває умови створення, структуру та основні напрями діяльності ФБР США.

5. Підготуйте презентацію, яка демонструє структуру і діяльність міжнародних правоохоронних організацій.

Тема 15. Судові та правоохоронні органи незалежної України: шляхи впровадження європейських та світових стандартів.

1. Визначте і поясніть головні проблеми у діяльності міліції України у першій половині 90-х рр. ХХ ст.
2. Підготуйте презентацію на тему «Україна та Інтерпол: історія і сучасність».
3. Обґрунтуйте власну позицію щодо стану дотримання гендерної рівності у сьогodнішній Україні.
4. Основні напрями діяльності правоохоронних органів України в зоні АТО (ООС) в умовах російської агресії.
5. Участь підрозділів МВС України у воєнних діях по обороні та звільненню українських територій від російських окупантів.

6. Індивідуальні завдання

Відповідно до навчального плану даний вид роботи для дисципліни «Історія судових та правоохоронних органів» не передбачений.

7. Методи навчання

Для найкращого засвоєння навчальної дисципліни «Історія судових та правоохоронних органів» рекомендується використовувати такі методи навчання:

Словесні методи:

Розповідь – метод, який передбачає оповідну, описову форму розкриття навчального матеріалу з метою спонукання здобувачів вищої освіти до створення в уяві певного образу.

Пояснення – вербальний метод навчання, за допомогою якого розкривається сутність певного явища, закону, процесу. Він ґрунтується не стільки на уяві, скільки на логічному мисленні.

Наочні методи:

Ілюстрація – метод навчання, за якого предмети і процеси розкриваються через їх символічне зображення(світлини, малюнки, схеми, графіки та ін.)

Логічні методи:

Аналітичний метод передбачає мислений або практичний розклад цілого на частини з метою вивчення їх суттєвих ознак

Індуктивний метод – це шлях вивчення предметів, явищ від одиничного до загального

Дедуктивний метод базується на вивченні навчального матеріалу від загального до окремого, одиничного.

8. Форми та методи контролю, критерії оцінювання результатів навчання.

Контроль успішності здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни «Історія судових та правоохоронних органів» поділяється на поточний і підсумковий.

Поточний контроль успішності студентів – це систематична перевірка знань здобувачів, яка проводиться викладачем на поточних заняттях відповідно до розкладу та відповідно до силлабусу. Поточний контроль здійснюється на кожному семінарському занятті відповідно до конкретних цілей теми з метою перевірити ступінь та якість засвоєння матеріалу, що вивчається. В процесі поточного контролю оцінюється самостійна робота студента щодо повноти виконання завдань, рівня засвоєння навчальних матеріалів, оволодіння практичними навичками аналітичної, дослідницької роботи та ін. поточний контроль може здійснюватися у таких формах: усний контроль, письмовий контроль, тестовий контроль.

Підсумковий контроль – контроль навчальних досягнень студентів з метою оцінки якості освоєння ними програми навчальної дисципліни, який здійснюється у формі екзамену. Мета підсумкового контролю – виявити ступінь засвоєння навчальної дисципліни в цілому, розуміння навчального матеріалу, взаємозв'язок змісту навчального матеріалу, логіку його засвоєння тощо. Підсумковий контроль може проводитися в усній або письмовій формі, а також шляхом тестування.

Під час проведення навчальних занять використовуються такі форми і методи контролю:

- усне опитування: індивідуальне, фронтальне, групове;
- письмовий контроль: виконання текстових завдань, написання рефератів, доповідей, робота з джерелами права тощо;
- тестовий контроль.

Методи контролю. Поточний контроль здійснюється шляхом оцінювання усних відповідей щодо проблем для обговорення, передбачених планом семінарських занять, а також шляхом: проведення експрес-опитувань, тестування, підготовки доповідей і рефератів. При оцінюванні враховується глибина теоретичних знань здобувачів і вміння застосовувати їх на практиці.

Критерії оцінювання	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
Студент виявляє особисті творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо	«А» (90–100)	Відмінно

аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування й нахили.		
Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, вміє його застосовувати, вільно розв'язує ситуативні завдання і вправи, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна.	«B» (85–89)	Добре
Студент вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок.	«C» (75–84)	
Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих.	«D» (66–74)	Задовільно
Студент володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні.	«E» (60–65)	
Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.	«FX» (35–59)	Незадовільно
Студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів.	«F» (1–34)	

Розподіл балів, що присвоюються здобувачеві

Накопичення балів з тем за усі види робіт							Підсумковий контроль	Підсумкова кількість балів
<i>max 60%</i>							<i>max 40%</i>	<i>max 100%</i>
Тема 1 5	Тема 2 5	Тема 3 5	Тема 4 5	Тема 5 5	Тема 6 5	Самостійна робота	Залік, екзамен	100
Тема 7 5	Тема 8 5	Тема 9 5	Тема 10 5	Тема 11 5	Тема 12 5	5		
Тема 13 5	Тема 14 5	Тема 15 5						

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
66-74	D	задовільно	
60-65	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає дисципліна та з урахуванням дистанційної форми навчання

При проведенні лекційних та семінарських занять в аудиторному режимі використовуються мультимедійний проектор та комп'ютер для роботи в інтерактивній формі з презентаціями PowerPoint а також для демонстрації навчальних відеороликів. У дистанційному режимі застосовується комп'ютерна техніка та програмне забезпечення Zoom або Google Meeting. Також для організації роботи в дистанційному режимі використовуються месенджери Viber і WhatsApp. Разом з цим застосовується платформа Moodle.

10. Перелік питань для підсумкового контролю з навчальної дисципліни

1. Предмет і завдання навчальної дисципліни «Історія судових та правоохоронних органів».
2. Періодизація і методи вивчення історії судових та правоохоронних органів України.
3. Судова система Стародавнього Єгипту.
4. Судочинство за законами царя Хаммурапі.
5. Особливості суду та судочинства у Стародавній Індії.
6. Правоохоронна діяльність у країнах Стародавнього Сходу.
7. Еволюція судової системи Афінського поліса.
8. Розвиток судоустрою та судочинства стародавнього Риму.
9. Правоохоронна діяльність в Афінському полісі та Стародавньому Римі.
10. Основні принципи судочинства за Салічною правдою.
11. Суд і судочинство в монгольській імперії Велика Яса Чингізхана.
12. Судова система Русі: гілки, структура, еволюція.
13. Судовий процес за "Руською Правдою".
14. Організація правоохоронної діяльності в Руській державі.
15. Органи судової влади у середньовічній Франції.
16. Органи судової влади у середньовічній Англії.
17. Судовий процес за «Кароліною».
18. Створення та основні напрями діяльності Священної інквізиції.
19. Судоустрій Великого князівства Литовського.
20. Судовий процес за Литовськими статутами.
21. Судова система на українських землях у складі Польщі та Речі Посполитої.
22. Особливості судочинства в українських містах з магдебурзьким правом.

23. Правоохоронна діяльність в українських землях у складі Великого князівства Литовського, Польщі та Речі Посполитої.
24. Система судової влади у Запорозькій Січі.
25. Система судочинства у Запорозькій Січі.
26. Особливості організації правоохоронної діяльності у Запорозькій Січі.
27. Суди і судочинство Української гетьманської держави.
28. Розвиток правоохоронної діяльності в Українській гетьманській державі та її характерні риси.
29. Реформи судової системи в Українській гетьманській державі 1760–1763 років.
30. Імплементація судових і правоохоронних структур Української гетьманської держави у правову систему російської імперії (кінець XVIII ст.– початок XIX ст.).
31. Еволюція судоустрою та судочинства Англії у модерну добу (друга половина XVII – XIX ст.)
32. Еволюція судоустрою та судочинства Франції у модерну добу (друга половина XVIII – XIX ст.)
33. Судова система та основні принципи судочинства в США (кінець XVIII – XIX ст.)
34. Формування та розвиток правоохоронних систем у країнах Європи та США у XVII – XIX ст.
35. Характерні риси судової та правоохоронної систем в українських землях Австрійської та Австро-Угорської імперій.
36. Судова реформа в російській імперії 1864 р. та особливості її проведення в Україні.
37. Розвиток системи правоохоронних органів в українських губерніях Російської імперії у XIX – початку XX століть.
38. Міліція Української Народної Республіки за Центральної Ради. Вільне козацтво як складова правоохоронної системи.
39. Судова система за Центральної Ради.
40. Державна варта Української держави (гетьманат П. Скоропадського): утворення, структура, повноваження.
41. Судова система за гетьманату П. Скоропадського.
42. Правоохоронна система в Україні за доби Директорії.
43. Структура судової та правоохоронної систем ЗУНР.
44. Формування та еволюція системи суду та судочинства в УСРР 1917-1941 рр.
45. Формування та структура правоохоронної системи в УСРР (УРСР) 1917-1941 рр.
46. Порушення законності в діяльності судових та правоохоронних органів УРСР у період масових репресій (кін. 20 – 30-ті рр. XX ст.)
47. Реформування судової та правоохоронної системи у другій половині 50-х – на початку 60-х рр. XX ст.

48. Судова та правоохоронна системи УРСР у другій половині 60-х – 80-х рр. ХХ ст.
49. Судова та правоохоронна системи Франції у ХХ ст.
50. Судова та правоохоронна системи Великобританії у ХХ ст.
51. Судова та правоохоронна системи Німеччини у ХХ ст.
52. Судова та правоохоронна системи США у ХХ ст.
53. Основні проблеми в діяльності правоохоронних органів УРСР наприкінці 80-х – початку 90-х рр. ХХ ст. Закон України «Про міліцію» від 20 грудня 1990 р.: умови прийняття, структура та основні положення.
54. Україна та Інтерпол: історія і сучасність.
55. Основні етапи реформування правоохоронної системи у сучасній Україні. Загальна характеристика Закону України «Про Національну поліцію» від 02.07.2015 р.
56. Рівень корупційних ризиків у сучасній Україні. Та напрями боротьби з нею.
57. Основні напрями судової реформи у сучасній Україні.
58. Передумови та події агресії російської федерації проти України (2014-2022 роки).
59. Основні напрями діяльності правоохоронних органів України в умовах повномасштабної війни з російськими окупантами.
60. Участь працівників правоохоронних органів України в обороні та звільненні територій України. «Гвардія наступу»: створення та бойова діяльність.

11. Рекомендовані джерела інформації

Нормативні законодавчі акти

1. Акт проголошення незалежності України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1427-12#Text>
2. Декларація про державний суверенітет України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-12#Text>
3. Закон України «Про національну поліцію». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>
4. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

Основні

1. Бостан Л. М., Бостан С. К. Історія держави і права зарубіжних країн. 2е вид. перероб. й доп.: Навч. посібник. К.: Центр учбової літератури, 2008 730 с. URL: https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/CUL/13-Istor_derzh_prava_Bostan.pdf
2. Грубінко А.В. Історія держави і права зарубіжних країн: навчальний посібник. Тернопіль, 2010. 392 с. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/23271/1/Posibnuk%20Grubinko.pdf>

3. Історія держави і права зарубіжних країн. Курс лекцій / В.М. Щербатюк (кер. авт. кол.), Ю.В. Сокур (відп. секр.), Є.С. Дурнов, О.А. Житков, Ю.В. Кривицький та ін.; за ред. В.М. Щербатюка; навчальне видання. К.: Видавництво «Фенікс», 2021. 536 с.
4. Історія держави і права України: курс лекцій / Щербатюк В.М. та ін. Київ: Видавництво «Фенікс», 2018. 496 с. URL: <http://elar.naiu.kiev.ua/jspui/handle/123456789/23356>
5. Історія держави та права зарубіжних країн (схеми і таблиці): навчальний посібник / О. В. Шкуратенко, Н. О. Дорошук, Ю. В. Сокур Дзюба М.А., Дурнов Є.С., Курас Д.І., Левик Я.А., Марчевський С.В., Нурищенко Р.С., Прус В.З., Свідерська Н.Ю., Супрунчук О.О., Щербатюк В.М. – Київ: ТОВ «7БЦ», 2023. – 152 с. URL: <https://elar.naiu.kiev.ua/handle/123456789/29705>
6. Історія держави та права України (схеми та таблиці): навчальний посібник / О. В. Шкуратенко та ін. К.: «Видавництво Людмила», 2020. 174 с. URL: <http://elar.naiu.kiev.ua/handle/123456789/18071>
7. Історія правоохоронних органів України: підручник / Банах С.В., Грубінко А.В., Савенко В.В., Ухач В.З. Тернопіль: ЗУНУ, 2021. 252 с. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/jspui/bitstream/316497/42067/1/%D0%9F%D0%86%D0%94%D0%A0%D0%A3%D0%A7%D0%9D%D0%98%D0%9A%20%D0%86%D0%9F%D0%9E%D0%A3.pdf>
8. Історія судових та правоохоронних органів України. Курс лекцій /Щербатюк В.М. (наук.ред), Дурнов Є.С., Шкуратенко О.В. (кер.авт.кол.), Курас Д.І. (наук.ред.) та ін. К.: Видавництво «Фенікс», 2022. 280 с. URL: <https://elar.naiu.kiev.ua/handle/123456789/29850>
9. Історія українського права: навч. посіб. / за ред. Безклубого І. А. Київ: Грамота, 2010. 334 с.
10. Макарчук В.С. Загальна історія держави і права зарубіжних країн: навч. посіб. К.: Атіка, 2010. 624 с.
11. Суд, правоохоронні та правозахисні органи України: навч. посіб. / за заг. ред. Я. Кондратьєва. Київ: Юрінком Інтер, 2002. 432 с.
12. Терлюк І.Я. Історія держави і права України : навч. посіб. Київ: Кондор, 2018. 772 с. URL:http://pidruchniki.com/1584072045407/pravo/istoriya_derzhavi_i_prava_ukrayini
13. Тищик Б.Й. Історія держави і права країн Стародавнього світу: навчальний посібник. Львів: Світ, 2001. 384 с.
14. Трофанчук Г.І. Історія держави і права зарубіжних країн: правові джерела: навчальний посібник. К.: Юрінком Інтер, 2008. 352 с.
15. Трофанчук Г.І. Історія держави та права України: навч. посіб. Київ: Юрінком Інтер, 2019. 568 с. URL: <https://westudents.com.ua/knigi/419-storya-derjavi-ta-prava-ukrani-trofanchuk-g.html>
16. Шевченко О.О. Історія держави і права зарубіжних країн: навчальний посібник. К.: Юрінком Інтер, 2008. 336 с.

Додаткова

1. Агресія Росії проти України: історичні передумови та сучасні виклики / Кер. проекту, упоряд. і наук. ред. П. П. Гай-Нижник; Авт. кол.: П. П. Гай-Нижник, Л. Л. Залізняк, І. Й. Краснодемська, Ю. С. Фігурний, О. А. Чирков, Л. В. Чупрій. Міністерство освіти і науки України; Науково-дослідний інститут українознавства. К.: "МП Леся", 2016. 586 с. URL: <http://resource.history.org.ua/item/0013323>
2. Архів Української Народної Республіки. Міністерство внутрішніх справ. Доповіді директорів департаментів та агентів (червень 1918 –січень 1922) / упоряд. Кавунник В. Київ: Інститут української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського, 2019. 349 с. URL: http://archeos.org.ua/?page_id=14308
3. Брехуненко В., Синяк І. Адвокати в судочинстві ранньомодерної Української держави Гетьманщини. Київ: КВІЦ, 2017. 432 с.
4. Богуцький П. Війна і тероризм: теорія та практика юридичної кваліфікації. *Право України*. 2022. № 8. С. 121-139. URL: https://pravoua.com.ua/ua/store/pravoukr/pravo_2022_8/pravo_2022_8-s7/
5. Бойко І.Й. Історія правового регулювання цивільних, кримінальних та процесуальних відносин в Україні (ІХ–ХХ ст.): навч. посібник: Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2014. 903 с.
6. Булкат М.С. До питання про історичний поступ судочинства на теренах України (періоди: Гетьманщини; входження українських земель до складу Російської імперії; радянський. *Вчені записки Таврійського національного ун-ту ім. В. І. Вернадського*. 2018. Т. 29 (68), № 1. Серія: юридичні науки. С. 1–6. URL: http://www.juris.vernadskyjournals.in.ua/journals/2018/1_2018/3.pdf
7. Бути присяжним. Настільна книга для присяжних в Україні / Горovenko С., Дмитречко М., Коник М та інші. Львів, 2020. 105 с. URL: https://shm.su.court.gov.ua/img/files/file_3832.pdf
8. Гошко Т. Нариси з історії магдебурзького права в Україні XIV – початок XVII ст. Львів: Афіша, 2002. 255 с. URL: <http://www.ji.lviv.ua/n29texts/hoshko.htm>
9. Гошко Т. Звичай і права. Джерела, коментарі, дослідження: У двох томах. Том І. Антропологія міст і міського права на руських землях у XIV – першій половині XVII століття. Київ: Критика, 2019. 350 с. URL: <http://resource.history.org.ua/item/0014572>
10. Гловацький І. Адвокатура Галичини: історія, розвиток, правовий статус (1772-1939 рр.). Варшава: DRUK-INTRO S. A., 2012. 880 с.
11. Гриценко В.Г. Становлення та розвиток правоохоронної системи України: історико-правовий генезис. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: юриспруденція*. 2017. № 25. С. 22–25. URL: <http://www.vestnik-pravo.mgu.od.ua/index.php/arkhiv-nomeriv?id=95>

12. Дегтярьов С.І. Державні інституції та чиновники періоду Гетьманату П. Скоропадського (нарис з історії органів влади й управління Української Держави 1918 р.). Суми: СумДУ, 2018. 168 с. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/68398/1/Degtyarov_IstorIya.pdf
13. Дем'янчук Т. Д. Історико-правовий аналіз основних типів кримінально-виправних установ УРСР. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція*. 2022 № 59. С. 12-15. URL: <http://www.vestnik-pravo.mgu.od.ua/index.php/arkhiv-nomeriv?id=155>
14. Долгорученко К. О. Колабораціонізм як феномен війни та наукове поняття в межах історико-правових досліджень. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція*. 2022 № 56. С. 16-19. URL: <http://www.vestnik-pravo.mgu.od.ua/index.php/arkhiv-nomeriv?id=152>
15. Дорощук Н.О., Губар С.В. Засади призначення покарання судами УСРР у роки колективізації сільського господарства. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2016. № 2 (99). С. 287–299. URL: <https://scientbul.naiu.kiev.ua/index.php/scientbul/article/view/166/163>
16. Дурнов Є.С., Кривицький Ю.В., Сокур Ю.В. Історія держави та права України: термінологічний словник Київ: Видавничий дім «Гельветика», 2019. 192 с.
17. Єднак В.М. Історичний розвиток реформування системи правоохоронних органів в Україні. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2018. № 2–3. С. 3–6. URL: http://www.pjv.nuoua.od.ua/v2-3_2018/3.pdf
18. Корнієнко Д. М. Приймак В. П. Історичні передумови формування підрозділів національної гвардії України в ХХ столітті. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція*. 2020 № 47 том 2. С. 144-147. URL: <http://www.vestnik-pravo.mgu.od.ua/index.php/arkhiv-nomeriv?id=136>
19. Клим О. Реформування судочинства в Україні: євроінтеграційні підходи. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: *Юридичні науки*. 2022. № 3 (35). С. 26-35. URL: <https://science.lpnu.ua/uk/law/vsi-vypusky/volume-9-number-335-2022/reformuvannya-sudochynstva-v-ukrayini-yevrointegraciyni>
20. Климчук О. Розвиток розшукової діяльності за часів козацької доби (1648–1765 рр.) *Національний юридичний журнал: теорія і практика*. 2019. № 5. С. 9–12. URL: <http://www.jurnaluljuridic.in.ua/archive/2019/5/5-1.pdf>
21. Кудін С.В., Шевченко Ю.В. Організаційно-структурна побудова правоохоронних органів УСРР у 20-х роках ХХ століття. *Міжнародний юридичний вісник: Актуальні проблеми сучасності*. 2019. Вип. 15. С. 72–81. URL: http://www.nusta.edu.ua/wp-content/uploads/2016/11_-15-2019_.pdf
22. Кульчицький В.С., Бойко І.Й. Система судових органів Галичини у складі Австро-Угорщини. *Право України*. 2001. № 11. С. 137–139.

23. Курбатова І. Становлення та розвиток органів прокуратури на теренах України: історико-правовий аспект. *National law journal: teory and practice*. 2019. № 3. С. 142–146. URL: <http://www.jurnaluljuridic.in.ua/archive/2019/5/32.pdf>
24. Міхеєва О.К. Становлення та функціонування правоохоронних органів УСРР (1921-1928 рр.): історичні аспекти. Донецьк: Східний видавничий дім, 2011. 455 с.
25. Притика Д.М. Правові засади становлення судової влади в Україні. *Вісник господарського судочинства*. 2011. № 3. С. 57–72. URL: <http://www.arbitr.gov.ua/pages/22>
26. Путро О.І. Судова реформа в Гетьманщині. *Енциклопедія історії України у 10 т. / редкол. Смолій В. А. та ін. НАН України; Інститут історії України*. Київ: Наукова думка, 2012. Т. 9. С. 892. URL: <http://history.org.ua/LiberUA/978-966-00-1290-5/978-966-00-1290-5.pdf>
27. Романова А. Правоохоронна діяльність і воєнний стан: морально-правові особливості. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: Юридичні науки. 2022. № 3 (35). С. 41-57. URL: <https://science.lpnu.ua/uk/law/vsi-vypusky/volume-9-number-335-2022/pravoohoronna-diyalnist-i-voyennyu-stan-moralno-pravovi>
28. Седюков В.С. Від міліції до поліції: правові проблеми, чинники, вектори реформування. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2013. № 1. С. 198–206. URL: http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/2088/browse?rpp=20&etal=-1&sort_by=-1&type=subject&starts_with=O&order=ASC
29. Сідак В.С. Національні спецслужби в період Української революції 1917–1921 рр. (невідомі сторінки історії). Київ: Видавничий дім «Альтернативи», 1998. 320 с. URL: <http://exlibris.org.ua/sidak/index.html>
30. Сокальська О.В. Нариси з історії українського судочинства (XVI – початок XVII ст.) Одеса: Інтерпрінт, 2010. 210 с. URL: <https://www.academia.edu/44861805/>
31. Сокальська О.В. Функціонування каптурових судів на українських землях в останній третині XVI ст. (на прикладі Волинського воєводства). *Актуальні проблеми держави і права: збірник наукових праць*. Вип. 48. Одеса: Юридична література, 2009. С. 144–149. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/7553>
32. Становлення та розвиток міліції України (1921-1930 роки): історико-правові дослідження / О. М. Бандурка, В. А. Греченко, О. Н. Ярмиш. Харків: Золота миля, 2019. 492 с. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/7765>
33. Суд і судочинство на українських землях у XIV–XVI ст. / за заг. ред. П. Музченка. Одеса, 2000. 298 с.
34. Судова влада в Україні: історичні витоки, закономірності, особливості розвитку / за ред. Усенка І.Б. Київ: Наукова думка, 2014. 506 с.
35. URL: <http://history.org.ua/LiberUA/978-966-00-1458-9/978-966-00->

[1458-9.pdf](#)

36. Судові дебати адвокатів Гетьманщини, як джерело до вивчення біографістики та генеалогії неурядової старшини. *Гілея. Науковий вісник. Спецвипуск: Історичні науки*. Київ, 2018. С. 78–82. URL: <http://www.gileya.org/index.php?ng=library&cont=long&id=167>

37. Тимошук О.В. Охоронний апарат Української Держави (квітень–грудень 1918 р.). Харків: Вид-во Ун-ту внутр. справ, 2000. 462 с.

38. Фатхутдінов В.Г. Правоохоронна діяльність: природа та гуманістичний вимір. Харків, 2008. 197 с.

39. Чайковський А.С., Щербак М.Г. За законом і над законом. З історії адміністративних органів і поліцейсько-жандармської системи в Україні (IX – початок ХХ ст.). К.: Україна, 1996. 269 с.

40. Чисніков В. М. Сисна поліція на Україні за часів Російської імперії (1880–1917 рр.): історико-правове дослідження. У 2 кн. Харків: Мачулін, 2014.

41. Шай Р.Я. Роль і місце правоохоронних органів у правовій державі. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична*. 2008. № 2. С. 496–508.

42. Шандра Р. Суд та судочинство за волоським правом на Західноукраїнських землях. *Право України*. 2008. №6. URL: https://pravoua.com.ua/ua/store/pravoukr/pravoukr_2008_6/

43. Шестипалов Р.М. Історичні передумови становлення та розвитку правоохоронної діяльності органів прокуратури України. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2012. № 2. С. 143–222. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvdduvs_2012_2_22

44. Шилін М.О. Проблеми визначення поняття «правоохоронні органи», назв і структури відповіданої навчальної дисципліни у сфері юридичної освіти. *Проблеми законності*. 2007. Вип. 92. С. 138–145.

45. Шинкаренко Є.С. Історико-правовий генезис: інтерпретації «прокурорського нагляд». *Форум права*. 2017. № 5. С. 448.

46. Шкуратенко О., Єрмак В. Правові форми організації та діяльності добровільних батальйонів у 2014 році. *IV Всеукраїнська наукова військово-історична конференція «Війна на Донбасі 2014 – 2018 рр.»* Збірн. мат. Київ, Національний військово-історичний музей України. 2019. С. 127-132.

47. Щербатюк В.М. Вільне козацтво – добровільна громадська міліційна організація в Україні 1917 – 1921 років. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2016. № 2. С. 275–285. URL: <https://scientbul.naiu.kiev.ua/index.php/scientbul/article/view/189/186>

48. Щербатюк В.М., Сокур Ю.В. Зародження протодержавних і державних об'єднань на теренах України. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2017. № 1 (13). С. 138–151. URL: <http://elar.naiu.kiev.ua/jspui/handle/123456789/2738>

49. Щербатюк В., Сокур Ю., Орищенко Ю. Козацьке право Запорозької Січі в контексті українського правотворення. *Науковий вісник*

Національної академії внутрішніх справ, 2020, № 1 (114). С. 53–61.
URL: ojs.naiu.kiev.ua/index.php/scientbul/article/view/1188/1192

50. Юсупов В.А. Становлення та розвиток органів прокуратури до здобуття незалежності України. *Форум права*. 2017. № 2. С. 815.

Інформаційні ресурси

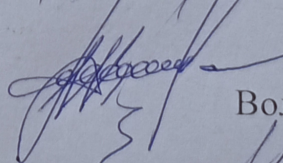
1. <https://www.rada.gov.ua/> Верховна Рада України
2. <https://www.president.gov.ua/> Президент України
3. <https://www.kmu.gov.ua/> Кабінет міністрів України
4. <https://mon.gov.ua/ua> Міністерство освіти і науки України
5. <https://minjust.gov.ua/> Міністерство юстиції України
6. <https://ccu.gov.ua/> Конституційний суд України
7. <https://supreme.court.gov.ua/supreme/> Верховний суд України
8. <https://www.nas.gov.ua/EN/Pages/default.aspx> Національна академія наук України
9. <http://instzak.rada.gov.ua/> Інститут законодавства Верховної Ради України
10. <http://www.aprnu.kharkiv.org/> Національна академія правових наук України
11. <http://www.nbu.gov.ua/> Національна бібліотека ім. В. І. Вернадського.
12. <https://nlu.org.ua/> Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого
13. <http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/title4.php3> Наукова бібліотека імені М. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка
14. <https://dntb.gov.ua/> Державна науково-технічна бібліотека України (Київ).
15. <https://korolenko.kharkov.com/> Харківська державна наукова бібліотека ім. В. Г. Короленка.
16. <http://www.lsl.lviv.ua/index.php/uk/golovna2/> Львівська національна наукова бібліотека імені Василя Стефаника

Розробники РПНД:

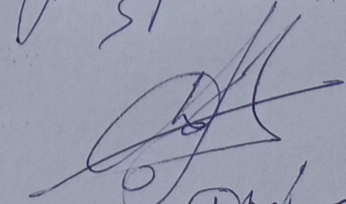
завідувач кафедри історії та філософії ННПП, к.ю.н., доцент

 Олена ШКУРАТЕНКО

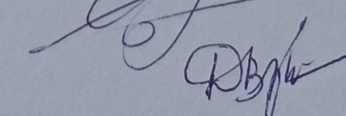
професор кафедри історії та філософії ННПП, д. і.н., професор

 Володимир ЩЕРБАТЮК

професор кафедри історії та філософії ННПП, к.і.н., доцент

 Дмитро КУРАС

викладач кафедри історії та філософії ННПП, магістр права

 Марина ДЗЮБА